

13.04.16

עדכון לקוחות חוק בריאות הציבור מזון

לקוחות וידידים יקרים,

אנו מבקשים להביא לידיעתכם את כניסתו הקרובה לתוקף של חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), תשע"ו-2015 - ביום 30 במאי, 2016.

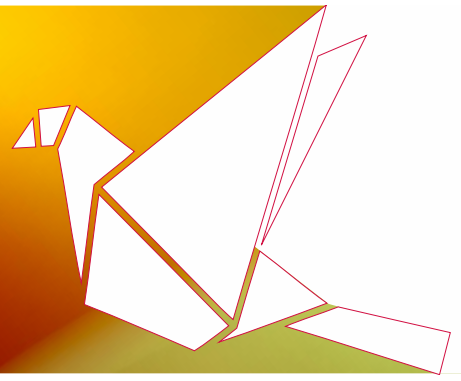
החוק קובע הסדרים חדשים, מעודכנים ומורחבים בנוגע לפיקוח על שרשרת אספקת המזון - החל מייצור מזון, דרך שיווקו, הובלתו ואחסנתו ועד לייצוא שלו וכן בנוגע לייבוא לישראל.

החוק מחליף את פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], תשמ"ג-1983 ונועד לקדם מספר מטרות ובהן הבטחת איכות, תקינות ובטיחות מזון, ייעול והקלה על תהליך יבוא מזון לישראל, הגברת התחרות בשוק המזון, בין היתר באמצעות יבוא מקביל ועידוד מותגים פרטיים ועסקים קטנים ובינוניים והסדרה מחדש של הפיקוח על המזון על בסיס מערכות הפיקוח הנהוגות בארה"ב ובאיחוד האירופי.

החוק הוא חלק ממגמה רחבה הנהוגה לאחרונה בחקיקה הישראלית של רגולציה מקיפה המרחיבה ומעדכנת הוראות כך שאלה תתאמנה לסטנדרטיים אירופאים ובינלאומיים אחרים. כך למשל מקודם במקביל בכנסת תזכיר חוק רישוי סביבתי משולב, שמבקש לאחד ולהרחיב את החקיקה העוסקת ברישיונות סביבתיים לתעשייה (ראו ידיעה בעניין) ולפני כשנתיים תוקן חוק התקנים, התשי"ג-1953, באופן המחייב בין היתר אימוץ תקינה בינלאומית. **השילוב של תחולת החוקים הללו על יצרני המזון וכן המאמץ שנעשה במטרה לאמץ תקינה בינלאומית בתחום המזון צפויים להביא לרפורמה משמעותית ברגולציה החלה על סקטור זה בשנים הקרובות.**

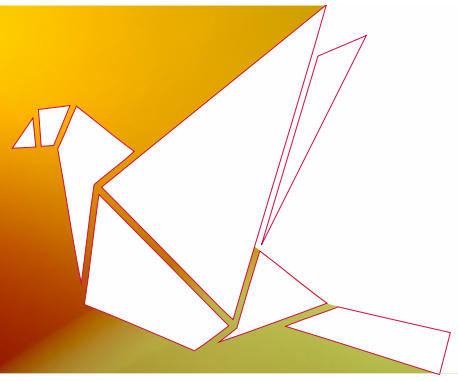
החוק כולל הוראות רבות בעלות היבטים מסחריים חשובים לכל העוסקים בסקטור המזון והיריעה קצרה בכדי לעמוד על כולן. **העדכון להלן יתמקד בחלקו הראשון בהשפעות החוק על סקטור ייצור המזון** (אשר כפי שיורחב להלן, מתייחס גם לפעילויות נלוות לייצור כגון אריזה, סימון ואחסנה) **ובחלקו השני, בשינויים שהחוק קובע ביחס ליבוא מזון ושיווקו.**

אנו כמובן לרשותכם בכל סוגיה אחרת המתעוררת בקשר עם תחולת החוק החדש על עסקיכם.

להלן עיקרי החוק ביחס לייצור מזון, בתמצית:

- **הגדרה ברורה של "ייצור מזון"** – ראוי לציין כבר בשלב זה, כי החוק קובע הגדרה רחבה למדי למונח "עוסק במזון" עליו יחול החוק, והיא כוללת את העוסקים בייצור, יבוא או מכירה של מזון. פעילות ייצור מזון קיבלה גם היא הגדרה רחבה לפיה ייצור כולל גם פעולות אריזה, סימון, עיבוד מזון, אחסנה והובלה בטמפרטורה מבוקרת. מדובר בהגדרה רחבה שמאפשרת פיקוח על הגורמים העוסקים בשרשרת הטיפול במזון, גם אם אינם מייצרים מזון במובן המילולי הפשוט.
- **חובת החזקת "אישור ייצור נאות"** – עד כה, יצרני מזון היו רשאים – אך לא חייבים – להגיש בקשה לסימון מזון בסמל "תנאי ייצור נאותים". החוק הופך זאת **לחובה** לגבי סוגי מזונות מסוימים, שייקבעו בתקנות. תוקפו של האישור יהיה לשנתיים.
- **הרחבת מעמד רישיון היצרן** – החוק קובע הוראות מעודכנות ביחס לקבלת רישיון יצרן. כך למשל נקבע כי משרד הבריאות יהיה רשאי לדחות בקשה לרישיון יצרן במידה והמבקש הורשע בעבירה או הוגש נגדו כתב אישום בנסיבות מסוימות. כן נקבע כי רישיון יינתן בתחילה לשנתיים אך בחידושו ניתן יהיה להאריכו לתקופה של 3-5 שנים. בנוסף נקבעו התנאים בהם ניתן יהיה לבטל או להתלות רישיון, לרבות חובת קיום שימוע של היצרן.
- כן נקבע כי תנאים לקבלת רישיון יצרן ייקבעו בתקנות או בהנחיות – ולפיכך הם עשויים להיות שונים ומחמירים מאלה הקבועים כיום.
- יש להדגיש שהחוק קובע כי רישיון יצרן שהיה תקף ביום תחילת החוק יראו אותו כאילו ניתן מכוח החוק ויהיה תקף למשך שנתיים נוספות מהמועד שקבוע לפקיעתו.**
- **שורה ארוכה של הוראות הנוגעות לאופן ייצור המזון** – בין היתר, החוק קובע הוראות אלה –
 - איסור על **ייצור של מזון פסול** או מזון שיש בו **ליקוי** העלול לגרום לפגיעה בתקינותו;
 - איסור על ייצור מזון הכולל **תוסף מזון או חומר טעם וריח** שלא הותרו;
 - איסור על **ייחוס סגולות למזון** אלא בתנאים שהותרו;
 - הוראות מפורטות בנוגע ל**סימון מזון**;
 - איסור על **הטעייה** בנוגע למהות או איכות המזון;
 - הוראות הנוגעות לייצור **סוגי מזונות מיוחדים** כגון תוספי תזונה, מזון חדשני, מזון ייעודי לצרכים בריאותיים או תזונתיים ועוד.
- **הובלת ואחסנת מזון** – החוק קובע הוראות מפורטות בעניין הובלה ואחסון בטמפרטורה מבוקרת ואיסור על הובלה בניגוד להן. הובלה טעונה קבלת רישיון הובלה ורישיון ייצור הכולל היתר להובלה.

- **בתי אוכל ומטבחים מוסדיים** – החוק מבהיר את התנאים בהם נדרש רישיון יצרן להכנת מזון בבתי אוכל (בתי קפה, עסקי מזון מהיר ועוד) ומטבחים מוסדיים (גני אירועים, בתי מלון, מוסדות חינוך ועוד).

להלן עיקרי החוק ביחס ליבוא מזון ושיווקו, בתמצית:

תחילה ראוי להזכיר כי מטרתו העיקרית של החוק, שכונה "חוק הקורנפלקס", היא כאמור להקל על תהליכי יבוא מזון לישראל. בראי מטרה זו נקבעו הסדרים חדשים ועדכניים יותר מאלו הקיימים היום על יבוא מזון (והמוסדרים בנהלי משרד הבריאות), ובכלל זה הסדרת תקשורת אלקטרונית בין יצרני ויבואני מזון לבין משרד הבריאות כך שניתן יהיה לקצר את ההליכים הביורוקרטיים. בנוסף, החוק קובע הסדרי פיקוח המותאמים לסוגי המזון המיובא.

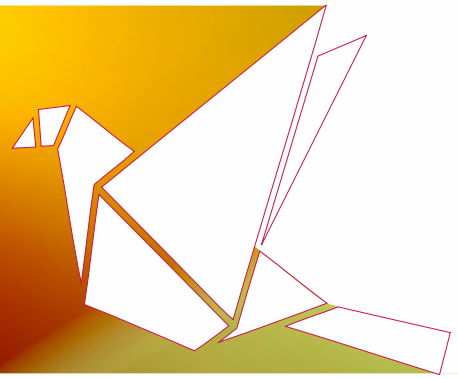
- **שינוי שיטת רישום המזון המיובא** - בניגוד לנהוג היום, יבוא מזון המוגדר כמזון רגיל ייעשה באופן ממוכן על ידי הגשת הצהרה מטעם היבואן על כך שהמזון אותו הוא מתעתד לייבא עומד בדרישות חקיקת המזון.

- **הסדרת הליך אישור מוקדם ליבוא מזון רגיש** - הכרזה על מוצר מזון כרגיש תהא בסמכות שר הבריאות ותפורסם בין היתר ברשומות לאחר שהודעה על כוונה להכריז על מוצר כרגיש פורסמה טרם ההכרזה. עוד נקבעו לוחות זמנים קצרים לקבלת ולאופן שמירת רצף האישור הקיים, ככל שיש כזה, עד מועד קבלת ההחלטה. בנוסף, תוקפו של אישור מוקדם יהיה לתקופה שבין שנה לארבע שנים, בהתאם לבקשת היבואן.

- **קיצור משך הזמן המרבי לשחרור משלוחי מזון מהנמל** - בשונה מהתהליך היום, בסמוך להגעת משלוח מזון לישראל, יבואן רשום יידרש להגיש בקשה מקוונת דרך אתר האינטרנט לקבלת תעודת שחרור, ובה יציין, בין השאר, לגבי מזון רגיש – כי יש בידיו אישור מוקדם לייבוא שקיבל לעניין אותו מזון קודם הגשת הבקשה; ולגבי מזון רגיל, כי יש בידיו אישור קבלת הצהרה שקיבל לעניין אותו מזון קודם הגשת הבקשה. החוק קובע כי **ככלל**, תעודת שחרור למשלוח מזון רגיל תינתן בדרך מקוונת לא יאוחר מיום העבודה שלאחר יום קבלת הבקשה.

- **מרשם יבואנים** - החוק קובע חובת מינוי רשם של יבואני מזון וכן את הקריטריונים והתנאים לרישום מבקש במרשם היבואנים. החוק מקנה לרשם היבואנים את הסמכות שלא לרשום במרשם מבקש שהוא או נושאי משרה בו (אם מדובר בתאגיד) הורשעו או שהוגש נגד מי מהם כתב אישום בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הם ראויים, לדעתו, להירשם במרשם מטעמים של שמירה על בריאות הציבור.

לצד ההקלות וההסדרה שנסקרו בקצרה לעיל, חשוב לציין גם כי החוק קובע הגדרה רחבה למונח "חקיקת המזון" בה נדרש לעמוד מזון מיובא והיא כוללת את החוק, תקנות וצווים שיפורסמו מכוחו וכן הוראות שונות של מנהל שירות המזון, תקנים רשמיים לפי חוק התקנים החלים על מזון וכן צווים ותקנות מכוח חקיקה שלא דווקא קשורה במישרין למזון. בכך, החוק אינו פותר רבות מן הקושיות

העומדות על הפרק בפני יבואן או יצרן זר ביחס למזון, לרבות לעניין דרישות סימון סותרות בדברי חקיקה שונים, ביניהם - תקנים.

ראוי לציין גם כי לפי החוק, האחריות לעמידה בהוראות חקיקת המזון חלה גם על **משווקים** (כולל מי שעוסק במכירה סיטונאית או קמעונאית בכל דרך שהיא, לרבות, בין השאר, הצעה למכור, פרסום והצגה, אחסנה או החזקה, הפצה, הובלה, משלוח וכו'). בהקשר זה ראוי לציין כי החוק אף מטיל על המשווק חובה לאמת את מסמכי היבואן או היצרן שהוצגו בפניו במועד ההתקשרות הראשונה עם מי מהם, ובנוסף אחת לשנה במהלך ההתקשרות עמם. כך, חלה על משווק מזון החובה לבדוק ולוודא את פרטי הסימון של המזון.

בנוסף, החוק קובע כי עד שיוחלפו בתקנות שיותקנו מכח החוק, תמשכנה לעמוד בתוקף הנחיות והוראות נוהל של שירות המזון שפורסמו ערב תחילתו של החוק לעניין יבוא מזון ושחרורו מתחנת הסגר וכך גם הנחיות והוראות נוהל של שירות המזון הקובעות דרישות לבטיחות ולאיכות מזון שפורסמו באתר האינטרנט ערב תחילתו של החוק. בכך, החוק למעשה מכיר במעמדן של הנחיות ורשימות שפרסם שירות המזון הארצי במשרד הבריאות ואשר נפקותן, שנבחנה לא אחת בפסיקה, היתה מוטלת בספק.

החוק מרחיב את הוראות הענישה ביחס לכל העוסקים במזון ומוסיף לציין הליכי אכיפה מנהליים:

- החמרת **הסנקציות הפליליות** (ביחס לקבוע בחקיקה הקיימת כיום בפקודה).
- הוספה לראשונה לחוק **של אחריות של מעביד ונושא משרה בתאגיד** לפקח ולעשות כל שניתן כדי למנוע הפרה של הוראה הקבועה בחוק. דין המפר יהיה כמחצית הקנס הקבוע לעבירה.
- הוספה סנקציה מנהלית של **עיצומים כספיים**, אשר עשויה להגיע עד 60 אלף ₪ להפרה (לתאגידים). עם זאת, משרד הבריאות רשאי להחתיים את היצרן על התחייבות להימנע מעבירה במסגרתה יופקד סכום העיצום הכספי כערובה אשר תהיה בתוקף למשך שנתיים. הפעלת העיצומים הכספיים כפופה להתקנת תקנות שטרם הושלמה. החוק מקנה למנהל שירות המזון הארצי במשרד הבריאות סמכויות אכיפה נרחבות, ובין היתר את הסמכות לקבוע, בהתקיים נסיבות מסוימות, כי יבואן הוא מפר אמון וכן את הסמכות להטיל עיצומים מנהליים.

הסקירה שלעיל נועדה להציג את עיקרי החוק ואינה בבחינת חוות דעת או יעוץ משפטי. אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה המתעוררת בנושא זה.

בברכה,

הרצוג פוקס נאמן